

4312

פ ר ו ט ו ק ו ל מס' 52/ד

מישיבת ועדת החינוך והתרבות
שהתקיימה ביום א', י' אלול תשי"ט - 13.9.59 ב-11.00.

- השתתפו : ש. פרסיץ - יו"ר
- י. גרוס
- ר. הקטין
- פ. זוארץ
- ש. כפרית
- ח. מגורי-כהן
- ד. נצר
- ר. צברי
- א. רוזיאל-נאור

מוזמנים : ה' אבידור - משך החינוך והתרבות
ה' שריד -

על סדר היום: ימי ההיעדרות של המורים התיכוניים
והמצב במערכת החינוך העל יסודי

היו"ר ש. פרסיץ:
קיבלתי הודעה מנשיאות הכנסת שלוש סיעות
ביקשו לכנס את ועדת החינוך, בקשר עם
ימי ההיעדרות של המורים התיכוניים והמצב במערכת החינוך העל-יסודי.

א. רוזיאל-נאור:
ביקשתי כינוס הוועדה עוד לפני ימי ההיעדרות
כי חשבתי שבעזרת הוועדה אפשר היה למנוע את
הדבר. אני חושבת שהוועדה שלנו אינה צריכה להסתפק בדיון מופשט אלא
ליטול יזמה בשאלה זו, ולחפש דרך לשנות את המצב. אני מבקשת שהוועדה
תזמין את הצדדים, תשמע אותם ותטכס עצה.

ד"ר אבידור:
ברצוני למסור תחילה סקירה כללית ואח"כ
אעבור לבעית היעדרות המורים ותביעותיהם.

בדרך כלל קל לנו יותר לגת מספרים בראשית
שנת הלימודים לגבי בתי-הספר היסודיים, שם אנחנו קובעים את הטסגרת,
והפרשים בין האומדן ובין המספרים הממשיים הם קטנים.

בסוף תשי"ט היו 47,000 תלמידים בכל
בתי-הספר העל-יסודיים למיניהם, בוקר, ערב, כתות המשך, מכינות
פדגוגיות, בתי-ספר מקצועיים ובתי ספר חקלאיים. יש להניח כי בראשית
תש"כ יעלה המספר הזה ל-6000 בערך, בכל הסוגים. מתוך זה היו בבתי-
ספר תיכוניים של בוקר 21,250 תלמידים, ויש להניח שבתש"כ יהיו
כ-23,500.

הקליטה של התוספת המספרית הזאת היתה פחות
קשה מאשר חשבנו. הוקמו מוסדות חדשים. נפתחו כיתות חדשות. נבנו
מיבנים חדשים. כך שהתלמידים האלה נקלטו, אם כי לא בלי קשיים.
קשיי הקליטה הם יותר כספיים, ומצד ההורים. שכר הלימוד המודרג
הועלה, והוא השנה: ב-ט' - 430 ל"י; ב-י' - 460 ל"י; ב-יא' - 505 ל"י
(שהיא השנה בפעם הראשונה בשכר לימוד מודרג). צריך לזכור שזה
שכר הלימוד המודרג המאושר רשמית, ובתי-ספר תיכוניים רבים תובעים
ומקבלים מעל לזה כל מיני תשלומים, בין אם זה לבנינים, לשכלולים, לדכ
הרשמה.

נתקלנו בכך שגם תלמידים המורגים בשכר לימוד בדרגה הנמוכה ביותר, ט', וצריכים לשלם 25% מהשכר הקבוע, מתקשים מאוד. מספרם עכשיו, שבין העולים ועדות המזרח, גדל. אנחנו מקבלים בקשות רבות מאוד לסיוע. חלק מן הסיוע ניתן על-ידי הקרן המשותפת של הסוכנות ושלנו. אנחנו משתדלים להיענות לבקשות כאלה, וגם הודענו על כך בעתונות.

קושי שני אשר הולך ומתבלט הוא שמשכר הלימוד המודרג נהנים רק חלק מן הלומדים. ילדי ישראל והוריהם רוצים להמשיך בלימודים גם כאשר אינם ראויים לשכר לימוד מודרג, ושכר הלימוד המלא שהם צריכים לשלם הוא מעטסה גדולה. אנחנו מוצפים בקשות, ומשתדלים להיענות להן פה ושם, טוב, בעיקר לילדי עולים ובני עדות המזרח. אבל הלחץ הוא די ניכר.

משום כך כשאנחנו מדברים עכשיו על הכנת התקציב הבא, שיכלול גם מחצית תשכ"א, אנחנו חושבים שנצטרך להיענות גם לאלה שתובעים סיוע ממסגרת שכר הלימוד המודרג, ובמידה מסויימת גם לאלה שלא זכו לשכר לימוד מודרג ובכל זאת רוצים להמשיך בלימודיהם גם בלי תביעות להעלאת משכורת המורים, אני חושב שנצטרך להתקרב כמעט לידי הכפלת התקציב לחינוך התיכון במסגרת משרד החינוך והתרבות בלבד.

בין הדברים חדשים שהנהגנו השנה מן הראוי להדגיש את פתיחת בתי-הספר הדו-שנתיים, בעיקר באיזורי פיתוח, ביישובי העולים, בערך שלושים כיתה. גם זה יפתור בעיה של כאלף תלמידים. שכר הלימוד בבתי-ספר אלה הוא בין אפס ל-250 ל"י, אבל הממוצע יהיה ודאי כ-50 ל"י.

אעבור עתה לתביעות המורים.

אני רוצה קודם כל להפריך טענה אחת, כאילו משרד החינוך והתרבות אינו מכיר בארגון נפרד ואינו רוצה לשאת ולתת אתו. אין לזה בסיס. אנחנו עונים לכל פניה; איננו נענים לכל תביעה, אמרנו ואנו חוזרים ואומרים כי איננו יכולים להסכים לדרישות הנדרשות אבל זוכי שאלה אחרת. מפעם לפעם פונים אלינו בשם כל מיני ארגונים ומבקשים פגישות, ארגון המורים בחקלאות, ארגון מורי זימרה, ארגון המפקחים התיכוניים וכו'.

אני רוצה להפריך עוד טענה שמפיצים ושאינן לה שחר: שיש בריחה מהוראה בבתי-ספר תיכוניים. לא היתה נהירה ואין בריחה. יש מחסור במורים אקדימטיים. אבל אין בריחה בתשי"ח היה מספר כל כוגרי האוניברסיטה העברית בירו שלים הבאים בחשבון להוראה (בלי משפטים או דפואה) - כ-150 ב.א., כ-100 מ.א. ומ.ס. וד"ר. וכמו בכל העולם כך גם אצלנו, בעלי תארים אקדימטיים מעדיפים לעסוק במחקר, ובתור שני - במשרות המשתלמות היטב או שיש בהן קסם, כמו משרד החוץ. מתוך כ-250 מסיימי האוניברסיטה שיכלו לבוא בחשבון להוראה, פנה שנה שנה כמחצית להוראה בבי"ס תיכון. לא היתה בריחה.

אולם מספר מסיימי האוניברסיטה עולה במקום 150 יש השנה כבר 190 ב.א., ובמקום 100 יש 200 מ.א. וד"ר. סיכומים נאשונים מראים כי השנה עבר מספר גדול יותר של בעלי ב.א. ומ.א. להוראה בבתי-ספר תיכוניים, לעומת מה שהיה לפני שנתיים-שלוש.

בתשי"ט לש לנו באוניברסיטה בירושלים 2250 סטודנטים למדעי הרוח והחברה, כולל גם את המחלקה לחינוך. יש גם עליה גדולה במספר הסטודנטים למדעי הטבע, כאלף. גם בתלמידי מחקר יש עליה במספר. יש להוסיף כי השכנוי פותח בעזרתנו מחלקה להוראה בבתי-ספר תיכוניים, למתימטיקה ופיסיקה. גם האוניברסיטה של תל-אביב ואוניברסיטת בר-אילן מכשירות מורים.

אנו נמצאים היום בבתי-ספר תיכוניים במצב דומה לזה שהיינו בחינוך היסודי לפני חמש שנים. אז היה מצב כמעט מיואש. אבל כבר ראינו את הגידול. היום אנחנו כבר יכולים להרשות לעצמנו להיות קפדניים בבחירת מורים. ולאור המצב באוניברסיטאות ובסיימורים ברור כי כך יהיה המצב לגבי בתי-ספר תיכוניים בעוד ארבע שנים.

ד"ר אבידור:

כל זאת אני אומר כלפי הטענה שיש בריחה. אין עדין מי שיברח. עכשיו רק מתחיל להיות מי שיבוא.

הטענה השלישית של המורים התיכוניים היא שהצורה היא בהצמדה למורים היסודיים. כך צריך להיות. זה צדק אלמנטארי, הגיוני ומוסרי. ואינני אומר זאת רק מפני שכך הדבר בכל העולם. נכון שצריך להיות פער בין משכורת המורה בבי"ס תיכוני ויסודי.

היו"ר ש. פרסיץ: האם יש קשר אוטומטי כזה בכל העולם?

ד"ר אבידור: הקשר הוא אוטומטי. ברוב המדינות מפני שהמשכורת היסודית היא אחידה, ואח"כ יש תוספות לפי ההשכלה. אפשר לטעון שצריך להגדיל את הפער, אבל אין לטעון שאין תלות בין משכורות שני הסוגים.

תחילה טענו המורים התיכוניים: תנתקו לגמרי את הטיפול. אמרנו להם: בבתי-הספר העל-יסודיים יש רק 40% מוסמכים. האם אתם תובעים העלאה רק בשבילם? אז באה הנסיגה, ובאחד החוזרים האחרונים שלהם הם כותבים קצת אחרת: משכורות המורים בעלי תואר ב.א. ואלה של מורים מוסמכים העובדים בבתי-הספר התיכוניים, צמודות למשכורתו של המורה מ.א. באחוזים מתאימים. פרטים יבואו. כלומר, אותו מורה שגמר סימינר ומלמד בבית ספר יסודי, אם הוא עובר לבי"ס תיכון, צריך להעלות את משכורתו, בהצמדה למ.א. אם נקח מורה להתעמלות, ואין לנו מורי התעמלות אקדימאיים במדינת ישראל, אם הוא מלמד בבי"ס יסודי, הוא מלמד שושים שעות, ובבי"ס תיכוני הוא מלמד 24 שעות, הדרישה היא לתת למורה בבי"ס תיכוני יותר מאשר למורה בבי"ס יסודי.

אינני רואה כל הצדקה לניתוק הטיפול בתביעות מורי בתי-ספר תיכוניים. אני יכול להבין טענה שהפער אינו מספיק, אבל לא תביעה לניתוק. לאן נגיע עם קבוצות לחץ כאלה בהוראה?

מזכירים מפעם לפעם את ההשוואה עם מצב המורים התיכוניים בעולם. תנאי העבודה והשכר של המורה במדינת ישראל, בין בבי"ס יסודי ובין בבי"ס תיכוני, משתווים יפה עם התנאים באיזו מדינה שהיא. אפשר למצוא מדינה שבה בפרט אחד יותר טוב מאשר במדינת ישראל, אבל אז בשלושה-ארבעה דברים אחרים זה יותר גרוע. אם לוקחים את התנאים בכללותם, הם יותר טובים אצלנו. אין עיני צרה. אפשר לשפר. אבל אי-אפשר לבוא בטענה כי אצלנו רע לעומת מדינות אחרות.

התביעות הראשונות של ארגון המורים התיכוניים היו רק לגבי המורים האקדימאיים. אח"כ הצמידו לזה את כל המורים התיכוניים. עד לפני ארבע שנים נהגנו כך שמקום העבודה קבע את משכורת המורה ולא השכלתו. על כן לא רצו מורים אקדימאיים לבוא לבתי-ספר יסודיים. לפני ארבע שנים הנהגנו, כמו במתקנות שבמדינות, שרק ההשכלה קובעת, ולא מקום העבודה. הודות לכך יש תופעה בריאה של מאות מורים אקדימאיים בבתי-ספר יסודיים.

לפני כשנה, באוקטובר 1958, עשתה הממשלה הסכם עם כל ארגוני העובדים למקצועותיהם, למשך שנתיים, שבמשך תקופה זו אין לשנות דירוגי משכורת. הטבות שונות - כן. ובמסגרת שניתנו הטבות, למשל, בספרות מקצועות, ניתנו גם למורים, אפילו קצת יותר מאשר לאחרים. אבל איננו מוכנים לתת הטבות שיש בהן הסוואה של שינוי בדרגת המשכורת. קודם כל מפני שצריך לדון על כך לקראת השנה הבאה, ולכך יש עוד זמן, צריך גם לדעת כי כל שינוי כזה, משמעותו סכומים גדולים מאוד, וצריך לדון על כך בכובד ראש. חשוב קל שעשינו מראה שתביעות המורים מסתכמות ב-10 מיליון ל"י, בלי הרחבת המספרים של החינוך התיכון ובלי הקלות הנזכרות.

ד"ר אבידור: משום כך אין למשרד החינוך והתרבות אלא לחזור על החלטה המפורשת של הממשלה האומרת כי עד לשנת הלימודים תש"כ לא יהיה כל שינוי בדירוגי המשכורת לאיזה סוג של מורים.

ה' שריד:

יש טענה אחת שהיא מופרכת מעיקרה, והיא החזקה בטענותיהם: איזו זכות יש למישהו להפלות בין מורה אקדימאי ובין אקדימאי אחר. כמכתב שר האוצר למורים על ההצמדה שצריכה להיות בין המורים היסודיים ובין המורים האקדימאיים, נאמר: שכרם של המורים האקדימאיים נקבע סופית מתוך הצמדה לשינוי השכר והשינויים העלולים לבוא של יתר סוגי העובדים האקדימאיים בעלי הכשרה והשכלה דומים, כגון מהנדסים, חימאים, רוקחים, משפטנים, עובדי מעבדות וכו', על-ידי ועדה משותפת של נציגי משרד החינוך ומרכז הסתדרות המורים. (המכתב הוא מה-5 באפריל). אכ"כ נאמר: שכרם של המורים המוסמכים פתאי-הספר היסודיים צמוד לשכרם של המורים האקדימאיים בשיעור היחסי הקיים. ועוד נאמר: עם הנהגת דרגת השכר החדשה לא יוקטן השכר לאף מורה.

אלא שאין בארץ משכורת אחידה לאקדימאיים. אין אפילו משכורת אחידה למהנדסים. השאלה היא: לאיזו דרגה להשוות, חוץ מהשאלה המוקדמת: לאיזה סוג להשוות. צריך לאמר לציבור שעל זה הויכוח. אין לאמר לציבור שהויכוח הוא ספני שאין רוצים להשוות את המורה האקדימאי לאקדימאים אחרים. זוהי הטעיה במזיד.

כזמן שנכתב אותו מכתב, הסוג המבוסס ביותר מבחינת המשכורת היו המהנדסים. הממשלה לא רצתה לקשור את עצמה רק למהנדסים. אבל לפני חתימת ההסכם דרש זאת מרכז המורים, והסכמו. היתה שאלה: לאיזו דרגה אנחנו אמרנו דרגה ד' מהנדסים. מהנדסים מתחילים ב-ח' ומגיעים ל-א'. אמרנו שמורה בשיא ותקן צריך להגיע למשכורת של מהנדס בדרגה ד' בשיא ותקן. המורים דרשו: ג' בשיא ותקן. אמרנו שאין זה מגיע, מפני שמהנדס בג' יש לו עפי"רוב גם תפקידים סיבהליים. אמרנו שבג' צריך להיות מנהל בי"ס תיכון ולא המורה. אמרנו גם שהמהנדס אינו מגיע לשיא ד' או לשיא ג' באופן אוטומטי. הוא עולה מדרגה לדרגה על יסוד ותקן, הצטיינות במקצוע, או על יסוד תפקיד מסוים שמטילים עליו. אין אוטומטיות. אצל המורים, בלי קשר להצטיינות, עולים באופן אוטומטי לשיא, על יסוד ותקן.

היום ההבדל בין משכורת מורה מ.א. בשיא ותקן ובין מהנדס ג' בשיא ותקן הוא בסך הכל 35 ל"י לחודש: 537.5 ל"י לעומת 572 ל"י. וזאת מפני שלפני שנה כבר הלכנו לקראת תביעות המורים והשווינו את המורה האקדימאי בשיא ותקן לאמצע ג' בשיא ותקן. לעומת זאת משכורת של מנהל בי"ס תיכוני בשיא ותקן היא 662.5 ל"י, - 90-80 ל"י יותר מאשר מהנדס ג' בשיא ותקן, או כמו מהנדס ב'. ולמעשה הוא מקבל אף יותר, בדרך כלל. לפעמים - הרבה יותר. לפעמים משכורתו של מנהל עולה על המשכורת הב' במאה ל"י.

אם כן, אין כל יסוד לטענת המורים התיכוניים שהמורים האקדימאיים מופלים לרעה לגבי אקדימאיים אחרים.

המורים כבר חדלו לדבר על מהנדסים ומדברים על רופאים. אך אי-אפשר להשוות רופא למורה. במכתב שר האוצר נאמר בפירוש: למשכורת של אקדימאים אחרים השונים להם בהשכלה. רופא לומד שבע שנים. מורה - בין ארבע לחמש שנים. שנית, המורים לוקחים דרגת משכורת של מנהל בי"ס או מנהל מחלקה, העובדים הרבה שעות נוספות, ובתוך משכורתם כלולה תוספת גלובאלית בעד שעות נוספות. בעוד שמשכורת המורים היא לשעות ההוראה, בלי שעות נוספות. כמוכן שאם לוקחים זאת בחשבון, הפרש הוא גדול מאוד.

על יסוד כל זה אנחנו חושבים שתביעות המורים אגבן צודקות.

המורים פירסמו חומר לפיו כל התוספת תתבטא ב-1.5 ל"י לחודש למורה מודרג, ו-3 ל"י לחודש למורה מלי מודרג. זה אינו נכון. אם נמלא את תביעות המורים לשנה זו, זה צריך לייקר את שכר הלימוד ב-20%. פירוש הדבר שאם בכיתה י"א משלמים היום 505 ל"י, וזה על פי רוב 550 ל"י, מפני שדו ב בתי-הספר לוקחים כל מיני תוספות, הרי על זה תהיה תוספת של 20% כלומר עוד 100 ל"י, כלומר, 650 ל"י לשנה.

ה' שרף: יש מי שאומר: תנו למורים ואל תקחו מהורים. תתן הממשלה את היתר. אנחנו יס לים רק לאז כי הממשלה אינה יכולה לתת את היתר, ואם יסופקו תביעות המורים, תיפול המעמסה על ההורים. ועל כל פנים, אלה שלא זכו לשכר לימוד מודרג יצטרכו לשלם את ההפרש.

השותף השני בתשלום שכר הלימוד, מרכז השלטון המקומי, הודיע כי לא יתן אף פרוטה, למקרה שאנחנו חושבים להיענות במשהו לתביעות אלה. אמרנו למורים כשדנו אתם על כך, שאין לתביעותיהם כל סיכוי. הזהרנו אותם ששביעות וימי היעדרות רק יהרסו את החינוך, ולא יביאו להעלאת שכרם. משכ"א, אם נשנה את תנאי העבודה והשכר של כל העובדים לסוגיהם, אין כל ספק שהמורים לא יהיו בין האחרונים.

ד. נצר: לסדר: אינני רואה מה ענין יש לוועדת החינוך לדון בדבר. זה סיכסוך עבודה, ואנחנו איננו מוסד לביצוע. אני מציעה להסתפק באינפורמציה ששמענו.

א. רוזיאל-נאור: תפקידן של כל הוועדות לפקח על הענינים הנמצאים בתחום עבודתו של המשרד אשר במקביל לו קיימת הוועדה. אינני חושבת שנוכח להתיחס כך לזעזוע כזה בחינוך התיכון. הדבר נוגע לנו מאוד בתוקף היותנו חברי הוועדה הזאת, ובעיקר, כשהכנסת אינה יושבת והיא נפגרת. לדעתי, חובתה המוסרית והענינית של הוועדה להיכנס לעובי הקורה.

אני מציעה להזמין את הנוגעים בדבר ולנסות למצוא את הדרך לפתרון הבעיה.

ה צ ב ע ה

בעד הפסקת הדיון - 4 קנ"ל
נגד - 4

היו"ר ש. פרסיץ: לפי התקנון ההצעה להפסיק את הדיון לא נתקבלה.

יש לנו תקדימים של סיפול בשאלות כאלה, ואיני חושבת שיושבים פה אנשים שהענין אינו יקר להם. לדעתי, לא היה מקום להצעתה של גב' נצר. אלה שיזמו את הדיון לא באו לחבל בחינוך התיכון כי אם מתכוונים לטובה.

י. גרוס: נמנעתי בהצבעה לא מפני שאין לי דעה. לדעתי, אין הצדקה לדרישות המורים. בכל זאת אין להשאיר את המצב הנוכחי וצריך למצוא דרך למנוע ביטול תורה.

ד. נצר: עלי לציין כי לא אמרתי שאלה אשר קראו את הישיבה רצו לחבל בענין. אבל לפי תקנון הכנסת ועדה של הכנסת אינה יכולה לעסוק בתפקידי ביצוע.

היו"ר ש. פרסיץ: אין זה ביצוע. אני מקבלת עלי אחריות גורה לסמכות הוועדה לדון בענינים אלה.

דומני שבדבר אחד ברור לכולנו: יש למנוע מן הילדים ומן המדינה זעזועים בתקופה זו. צריך לפעמים לעזור גם למשרדים שלנו להשתחרר מן הסבך שהם נתונים בו. זה תפקידן של ועדות הכנסת ואנשי ציבור.

איש אינו מעונין להפלות בין מורים. כולם חשובים. אבל נכון להתחשב בהשכלה של מורה. סבר זה נעשה במתוקנות שבמדינת.

לפני הדו"ח של ועדת ברנהאם באנגליה. הם עמדו בפני אותן בעיות, של מורים מוסמכים ובלתי מוסמכים, בעלי השכלה

ש. פרסיץ :

המעוניינות, וגורמים אחרים. פניתי לממשלה בהצעה פשוטה: שתמנה ועדה דומה, שתלמד את הבעיה, ולא תהיה העלאה אוטומטית - כי אני נגד העלאה אוטומטית, אפילו בהשוואה לשאר האקדימאים במדינה. לו היה הדבר נעשה, אפשר היה לפנות אל המורים ולדרוש שיחכו למסקנותיה. זוהי הצעה מעשית וכנה. מדוע לא נתבע זאת מן הממשלה? אפשר היה לעשות זאת לגבי שכר-הלימוד של סטודנטים; מדוע אי-אפשר לעשות זאת כאן? הדבר היה מביא שקט בתקופת הבחירות ומונע שביתות ושעזועים כחצנו ועדת ברנהאם יושבת אחת לשלוש שנים, אך נקבע שאם לא ישתנו דברים יסודיים, לא יחולו שינויים בשכר.

ד"ר אבידור :

הועדה הנ"ל קיימת באנגליה לא כדבר חד-פעמי. היא קיימת עשרות בשנים. אחת לשלוש שנים מתכנסים באי-כוח המעבידים והעובדים, ובהסכמת הצדדים ממנה שר החינוך את היו"ר. הועדה נקראת ועדת ברנהאם מפני שהוא היה היו"ר הראשון. וזהו מו"מ בין עובדים ומעבידים. זה נקבע לשלוש שנים ללא שינויים במשך התקופה הזאת. אצלנו היה מו"מ לפני שנתיים, וקבעו ששקבעו לשנתיים.

דוקא מחדשים האחרונים מתבטלת הצעה לבטל את ועדת ברנהאם באנגליה, מפני שרוצים בוועדה ממשלתית.

עלי לציין גם שבאנגליה יש דרגה אחידה למורים יסודיים ותיכונים. ותנאי העבודה של במורים בישראל טובים משל המורים באנגליה. המשכורת הגבוהה ביותר של מורה באנגליה נמוכה משל עובד המדינה. והם צודקים בתביעתם להעלאה במשכורת, גם ליסודיים וגם לתיכונים. על כל פנים, אין שם שביתות באמצע, והדבר נקבע ללא שינוי לשלוש שנים.

ד. הקטין :

זהו למעשה המשך של העניינים שדנו בהם בשנה הקודמת. גם אז היו המורים התיכונים הגורם לתקלות בחינוך התיכון. אין לי ספק שציבור מאורגן לא היה מגיע לחוסר אחריות כזאת. התלמידים חדלו כלל לכבד את המורה. אינני יודעת איך יוכלו המורים לאחר זאת לדרוש משהו מן התלמידים.

אין א נחננו כל-יכולים. איננו יכולים להשתוות עם אמריקה עשירה ולשלם מה שמשלמים שם ליום עבודה של פועל. אם לעשות השוואות כאלה, ציבור הפועלים צריך היה לשבות באופן פרטננטי. אין אפשר בו בזמן להבטיח חינוך יסודי סדיר בוואדי סאליב, ומצד שני להבטיח להסדיר את העניין של בתי-ספר תיכונים. ברור שאלה התובעים לדון מחייבים היענות לדרישותם, כי כבר נעשה כל מה שאפשר היה להיעשות מלבד זה. ואם לא זו כוונתם, אינני רואה טעם לדיון הזה.

לדעתי, אין כלל הצדקה לפער במדינת ישראל. ואם כן, להגדילו עוד יותר? ואם צריך להוסיף - דוקא למורה היסודי.

אין צורך בשום ועדה כל עוד קיימת ממשלה, היודעת והעוסקת בזה. אם יכולה המדינה להוסיף לשכר, ייעשה הדבר לכולם, ולא לסקטור אחד שהתארגן לעשות מהומות בחינוך התיכון.

העניין נובע לאיגוד המקצועי, לנותן העבודה, לממשלה. שמענו שהרשויות המקומיות אינן מוכנות להעלות את השכר ותבורכנה על כך.

אני מתנגדת להצעה להסליף על מינוי ועדה. על האיגוד המקצועי והממשלה לעסוק בכך. הממשלה היא נותן העבודה והיא דואגת לחינוך.

ש. כפרית :

בשנות עבודתי בכנסת לא היה תקדים לכך שועדת החינוך תדון ביחסי עבודה ושכר עבודה. הועדה שמעה אינפורמציה. אפילו ועדת העבודה אינה רשאית להיכנס לבעיות שכר.

יש שאלה ארגונית. איזה ארגון של מורים? שמענו שהסתדרות המורים מתנגדת לזה. השאלה גם הועלתה בכנסת, ואינני חושבת שאנחנו רשאים לדון בשאלה שכבר נדונה על-ידי הכנסת.

כולנו כואבים מאוד על המצב. אך אינני רואה יחוד להחליט של החמת נסדרה שמטעם ששר החינוך יתמנה

ד. צברי :

אינני יודעת מדוע עלינו שוב לטפל בענין שכבר דנו בו וקבענו גישה מסוימת. דיון שלנו יהיה כעין אישור למורים לסזור לענין. יושבות כאן מורות היודעות שכל ההישגים של המורים באו בזכות הליכוד. והנה חלק מן המורים אינו מקבל את מרות הרוב והורס את הליכוד. אינני מוכנה לקבל זאת. גם כמורה. ואינני חושבת שהדרישה באה מטובי המורים. אני רואה בכך גם סכנה לחינוך התיכוני, כשאנחנו עומדים לפני הרחבתו.

יש גם טענה שמכניסים לענין דברים תיכוניים, אך אין מכניסים את המורים האקדמאיים בני"ס יסודי. זוהי דרך נלוזה. אנחנו נאבקנו על כך שגם בני"ס יסודי יקבל מורים אקדמאיים.

אני מציעה שנסתפק בשמיעת הדו"ח ובפניה אל המורים התיכוניים שלא לזעזע יותר את החינוך ולחכות עד 1961, אז יחזרו לטפל בבעיות השכר.

ה. מגורי-כהן :

אילו אפשר היה לפתור את הבעיה בדרך שמציעה הגב' צברי, איש לא היה מתנגד לכך. אבל עובדה היא שיש זעזוע. וממילא, בעקבות ההעלאה של משרד החינוך בשכר הלימוד, כבר ינשרו הרבה מאוד תלמידים, מחוסר אפשרות. בכל זאת, בוצעה ההעלאה, בלי קשר עם התביעות של המורים.

ברור שקיימת בעיה, וועדת החינוך צריכה להתערב בענין, לשמוע את הצדדים, לנסות למצוא דרך למנוע אפשרות של שביתה ושל ביטול תורה, ולא ללכת בדרך של עמדות-כוח.

פ. זוארץ :

הצבעתי בעד המסך הדיון לא מפני שאני מתנגד לעמדת הסתדרות המורים אלא מפני שצריך לנסות למצוא עצה ולא יתכן שייעדר מקומה של ועדת החינוך בטיפול בענין זה. ועדת החינוך צריכה להיות, לדעתי, המתווכת. אם כי אני יודע שדרישת המורים אינה מוצדקת, ואם תהיה העלאה בשכרם, זה יפגע בחסדי היס לת.

א. פסיאל-נאור :

הייתי בין אלה שיזמו את כינוס הוועדה. לדעתי, מחובתה של ועדת החינוך לנסות לגשר על פני התהומות, לנסות לטהר את האוירה ולהרגיע את הרוחות ולהצניע על הכיוון למציאת פתרון שיניח את הדעת. חשבתני שעל-ידי הסדר ציבורי, אולי על-ידי מינוי ועדה על-ידי שר החינוך, אפשר היה לפנות אל הצדדים להסכים לחכות.

ברור שהוועדה שלנו צריכה לתת דעתה על הענין, ואני משתוממת על ח"כ הקטין שנתפסה לאמונה עיוורת בממשלה. אילו היה זה כך, לשם מה יש צורך בכנסת ובביקורת שלה. בכל זאת הממשלה לפעמים טועה, לפעמים צריך לסייע לה לצאת ממצב עדין. לא תמיד צריך להפגין עמדות כוח. לפעמים יש בעיה של פרסטיג' שפוגעת. ויש לנו שר חינוך עם מעלותיו וחסרונותיו ושם הפרסטיג' שלה, ולפעמים צריך להזיז משהו בענין זה.

לענין הפרישה. קודם-כל מורים אלה לא פרשו. אני זוכרת שהיה ויכוח אם יתכן שרובו של מרכז המורים יהיה מורכב ממורים בבתי-ספר תיכוניים, שבעיותיהם אחרות משל מורים יסודיים וגבנות, וסוף סוף נראתה הגיונית הדרישה לוותר על "כוכבים" ולהכניס למרכז מורים מן השורה. כי ברור שבמרוך כלל החינוך יש בעיות מיוחדות. ויתכן שאותו דבר דרוש היום למורים בבתי-ספר תיכוניים. הם רוצים להתארגן בארגון הנראה להם - זוהי זכות אלמנטארית שאין לפגוע בה.

אני מציעה כי ועדתנו תפנה לשר החינוך למנות ועדה ציבורית שישותפו בה כל הגורמים שיש להם חלק בחינוך, על-מנת למצוא דרך להחזיר את שלום-הבית ולמנוע זעזועים בחינוך. אני בטוחה ששר החינוך לא יראה את ההצעה כפוגעת או חורגת מסמכותנו. הוועדה אינה יכולה לאלצו לעשות זאת. אבל מותר לה לפנות אליה בהצעה ובקריאה, וזאת היא חייבת לעשות.

אנו עוברים להצבעה.

היו"ר ש. פרסיץ:

הצעת ח"כ צברי לפנות לסורים התיכוניים בקריאה לממשיך בעבודה ללא זעזועים ולחכות עד 1961, כאשר יחזרו למו"ם על בעיות השכר.

ההצעה השניה: לפנות לשר החינוך בבקשה לסנות ועדה ציבורית שתברר את הבעיה ותנסה למצוא דרך לפתרון הבעיה; כן קוראת הוועדה לארגון הסורים התיכוניים שלא לזעזע יותר את מערכת החינוך ולחכות לתוצאות פנייתה זו לשר החינוך.

ה צ ב ע ה

הצעת ח"כ ר. צברי (ב-4: 4 קולות) - ב ד ח ת ה.

הצעת ח"כ ש. פרסיץ (ב-4: 4 קולות) - ב ד ח ת ה.

נעביר לשר החינוך ולנשיאות הכנסת את שתי ההצעות.

היו"ר ש. פרסיץ:

הישיבה נועלה ב-13.15.